

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığı

Sayı:

Ankara 07/08/2015

YÜRÜTMİYİ DURDURMA VE DURUŞMA TALEPLİDİR.

DANIŞTAY BAŞKANLIĞINA

DAVACI : Türkiye Barolar Birliği Başkanlığı
Oğuzlar Mah. Av. Özdemir Özok Sok. No:8 06520 Balgat, Ankara

VEKİLİ : Av. Ekim ERGÜN
Aynı adres

DAVALILAR : 1- Adalet Bakanlığı
2- Milli Savunma Bakanlığı
3- İçişleri Bakanlığı

KONUSU : 5 Ağustos 2015 Tarihli ve 29436 Sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan "*Toplantı Ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik*"ın

2. maddesi ile Toplantı Ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik'in 2. maddesine eklenen "*j) İrtibat kurulu; Mahallin güvenlik amirinin görevlendirdiği bir kolluk görevlisinin başkanlığında, düzenleme kurulu başkanının görevlendirdiği en az iki üyeden oluşan kurulu,*" düzenlemesinin,
3. maddesi ile Toplantı Ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik'in değiştirilen 3. maddesinin tamamının itiraz yolu ile Anayasa Mahkemesi'ne başvurularak,
4. maddesi ile Toplantı Ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik'in değiştirilen 9. maddesinin birinci fıkrasının (e), (f), (g) ve (j) bentlerinin,
10. maddesi ile Toplantı Ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik'in değiştirilen 23. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "*belirli bir toplantıyı bir ayı aşmamak üzere erteleyebilir veya suç işleneceğine dair açık ve yakın tehlike mevcut olması halinde yasaklayabilir.*" ibaresinin itiraz yolu ile Anayasa Mahkemesi'ne başvurularak,

yürütmesinin durdurulması ve iptali talebidir.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ'NİN DAVA AÇMAKTAKİ MENFAAT VE EHLİYETİ

Bilindiği üzere, Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, hukuk güvenliğini sağlayan, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve yasalarla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olan devlettir.

1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 109. maddesine göre ise, Türkiye Barolar Birliği, bütün baroların katılımıyla oluşan, kamu kurumu niteliğinde, tüzel kişiliğe sahip bir meslek kuruluşudur. Türkiye Barolar Birliği, kurulduğu günden bu yana yasaların bir meslek kuruluşu olarak kendisine yüklediği görevlerinin yanında, toplumun hukuki sorunlarıyla ilgili görüş ve önerileriyle de Türk hukuk sisteminin gelişmesine katkı sağlamış olup, sağlamaya da devam edecektir. Ayrıca, "hukukun üstünlüğünü ve insan haklarını savunmak ve korumak, bu kavramlara işlerlik kazandırmak" Avukatlık Kanunu'nun 110/17 maddesiyle Türkiye Barolar Birliği'ne verilmiş bir görevdir. Bununla birlikte Avukatlık Kanunu'nun 110. maddesi uyarınca, Baro mensuplarının genel menfaatlerini ve mesleğin ahlak, düzen ve geleneklerini korumak, kanunların avukatlara tanıdığı hakların gerçekleşmesine ve yüklediği görevlerin tam ve şerefli bir şekilde yerine getirilmesine çalışmak, Türkiye Barolar Birliği'nin görevleri arasındadır.

İptali talep edilen düzenlemeler temel hak ve özgürlüklerin kullanımına ilişkin olup Yönetmeliğin uygulanması sonucunda, hukukun üstünlüğu, hukuk devleti ve savunma hakkı zarar göreceğinden Türkiye Barolar Birliği'nin dava açma hak ve ehliyeti bulunmaktadır.

AÇIKLAMALAR VE İPTAL NEDENLERİ

- a) Toplantı Ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik'in 2. maddesine eklenen "**j) İrtibat kurulu; Mahallin güvenlik amirinin görevlendirdiği bir kolluk görevlisinin başkanlığında, düzenleme kurulu başkanının görevlendirdiği en az iki üyeden oluşan kurulu,**" düzenlemesi:

Anayasa'nın 34. maddesine göre;

"Herkes, önceden izin almadan, silahsız ve saldırsız toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına sahiptir.

Toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı ancak, milli güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlığın ve genel ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amacıyla ve kanunla sınırlanabilir.

Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının kullanılmasında uygulanacak şekil, şart ve usuller kanunda gösterilir."

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığı

Sayı:

Ankara 07/08/2015

Anayasa'nın 34. maddesi fikirlerin silahsız ve saldırısız, başka bir ifade ile barışçıl bir şekilde ortaya konulabilmesi için toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkını güvence altına almıştır. Temel hak ve özgürlüklerden toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı ve ifade özgürlüğü, demokratik toplumunun en temel değerleri arasındadır.

Anayasa'nın 34. maddesinde düzenlenen toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı bireylerin ortak fikirlerini birlikte savunmak ve başkalarına duyurmak için bir araya gelebilme imkânını korumayı amaçlamaktadır. Dolayısıyla bu hak, Anayasa'nın 25. ve 26. maddelerinde düzenlenen ifade özgürlüğünün özel bir biçimidir. İfade özgürlüğünün demokratik ve çoğulcu bir toplumdaki önemi, toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı için de geçerlidir.

Anayasa'nın 34. maddesinin ikinci fıkrası ile bazı durumlarda toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının sınırlandırılabilmesi kabul edilmiştir. Bu kapsamda toplantı hakkına getirilecek her türlü sınırlamanın Anayasa'nın 13. maddesi uyarınca da kanunla düzenlenmesi gerekmektedir. Bununla birlikte kanunun öngördüğü durumlarda dahi bu hakka müdahalenin insan haklarına saygılı ve demokratik bir devlette meşru amaçlar çerçevesinde olması gerekmektedir.

Anayasa'nın 124. maddesinde de belirtildiği gibi; bakanlıklar kendi görev alanlarını ilgilendiren kanunların ve tüzüklerin uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla, yönetmelikler çıkarabilmektedir. Normlar hiyerarşisinde Anayasa ve yasaların altında yer alan yönetmeliklerin, yasal düzenlemeleri genişletmek ve değiştirmek gibi bir işlevleri bulunmamaktadır. Ayrıca Anayasa'ya göre temel hak ve özgürlükler, ancak anayasada gösterilen nedenlerle kanunla sınırlanabilir; yani, kanun hükmünde kararnameyle, tüzükle, yönetmelikle veya diğer idarî işlemler ile temel hak ve özgürlükler sınırlanamaz.

Dava konusu Yönetmeliğin 2. maddesinde yer alan irtibat kurulu; mahallin güvenlik amirinin görevlendirdiği bir kolluk görevlisinin başkanlığında, düzenleme kurulu başkanının görevlendirdiği en az iki üyeden oluşan kurulu ifade etmektedir. Toplantı Ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik'in 14. maddesi uyarınca, irtibat kurulunun görevi; mahallin en büyük mülki amiri ile yetkili kolluk amiri ve düzenleme kurulu başkanı arasındaki her türlü görev irtibatını sağlamaktır. İrtibat kurulunun bu görevi, toplantının ve gösteri yürüyüşünün başlamasından bir saat önce başlar ve dağılmasıyla nihayete erer.

2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'nda irtibat kurulu düzenlenmemiştir. Bununla birlikte 2911 sayılı Kanun'da düzenleme kuruluna veya düzenleme kurulu başkanına irtibat kuruluna üye görevlendirme yükümlülüğü de düzenlenmemiştir. Bilindiği üzere özellikle temel hak ve özgürlüklere ilişkin düzenleyici idari işlemler ile bireylere kanunda belirtilenlerin dışında yeni yükümlülükler yüklenemez ve irtibat kurulunun görevi bir yükümlülük niteliğindedir. Bu nedenlerle dava konusu bu düzenleme yasal dayanaktan yoksun olduğu için iptal edilmelidir.

b) Toplantı Ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik'in değiştirilen 3. maddesinin tamamı:

Toplantı Ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik'in değiştirilen 3. maddesi, toplantı ve gösteri yürüyüşü yer ve güzergahı ve toplantı ve gösteri yürüyüşlerine yasak yerlere ilişkin olup, bu düzenlemenin esasen yasal dayanağı 2911 sayılı Kanun'un 6. ve 22. maddeleridir. Bu nedenle bu davada 2911 sayılı Kanun'un 6. ve 22. maddeleri uygulanacak olup, bu maddeler aşağıdaki gerekçelerle Anayasa'ya aykırıdır:

Yönetmeliğin 3. maddesi 2911 sayılı Kanun'un 6. maddesinin tekrarı niteliğinde olup buna göre,

“İl ve ilçelerde toplantı ve gösteri yürüyüşü yer ve güzergâhı, kamu düzenini ve genel asayişini bozmayacak ve vatandaşların günlük yaşamını zorlaştırmayacak şekilde ve 22 nci maddenin birinci fıkrasında sayılan sınırlamalara uyulması kaydıyla Türkiye Büyük Millet Meclisinde grubu bulunan siyasi partilerin il ve ilçe temsilcileri ile güzergâhın geçeceği ilçe ve il belediye başkanlarının, en çok üyeye sahip üç sendikanın ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının il ve ilçe temsilcilerinin görüşleri alınarak mahallin en büyük mülki amiri tarafından belirlenir. İl ve ilçenin büyüklüğü, gelişmişliği ve yerleşim özellikleri dikkate alınarak birden fazla toplantı ve gösteri yürüyüşü yer ve güzergâhı belirlenebilir.”

Sonuçta kanun ile illerde valilere, ilçelerde kaymakamlara toplantı ve gösteri yürüyüşünün yapılacağı yer ve güzergahı tespit edebilme yetkisi verilmiştir.

Yönetmeliğin 3. maddesi ve haliyle 2911 sayılı Kanun'un 6. maddesiyle atıf yapılan, 2911 sayılı Kanun'un 22. maddesinde toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkının yasaklandığı mekanlar da düzenlenmiştir. Bu maddeye göre;

“Genel yollar ile parklarda, mabetlerde, kamu hizmeti görülen bina ve tesislerde ve bunların eklentilerinde ve Türkiye Büyük Millet Meclisine bir kilometre uzaklıktaki alan içinde toplantı yapılamaz ve şehirlerarası karayollarında gösteri yürüyüşleri düzenlenemez.

Genel meydanlardaki toplantılarda, halkın ve ulaşım araçlarının gelip geçmesini sağlamak üzere valilik ve kaymakamlıklarca yapılacak düzenlemelere uyulması zorunludur.”

Gerek valilik veya kaymakamlık kararıyla toplantı ve gösteri yürüyüşü yapılacak yerler listesinde bulunmayan yerler, gerekse 2911 sayılı Kanun'un 22. maddesinde sayılanlar, esasen kamuya açık mekanlardır. Kamuya açık mekanların bazılarında toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının kullanımının kategorik olarak yasaklanması, demokratik bir toplum düzenine aykırı olduğu gibi, ölçülü de değildir ayrıca toplantı ve gösteri hakkının özüne dokunmaktadır.

Nitekim bazı zamanlarda düzenlenecek olan toplantı ve gösteri yürüyüşü, ancak belli bir yerde gerçekleştiğinde anlam taşımaktadır. Örneğin bir parkta, ani bir kararla ağaç kesilmesini protesto etmek amacıyla düzenlenecek toplantı ve gösteri yürüyüşü, doğal olarak park alanında

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığı

Sayı:

Ankara 07/08/2015

olacaktır. Aksine bir kabul düzenlenecek toplantı ve gösteri yürüyüşü ile verilmek istenen mesajı anlamsızlaştıracak ve toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkının özüne dokunacaktır.

Anayasa'nın 34. maddesi şöyledir:

“Herkes, önceden izin almadan, silahsız ve saldırsız toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına sahiptir.

Toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı ancak, milli güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlığın ve genel ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amacıyla ve kanunla sınırlanabilir.

Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının kullanılmasında uygulanacak şekil, şart ve usuller kanunda gösterilir.”

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) 11. maddesi şöyledir:

“1. Herkes barışçıl olarak toplanma ve dernek kurma hakkına sahiptir. ...

2. Bu hakların kullanılması, yasayla öngörülen ve demokratik bir toplum içinde ulusal güvenliğin, kamu güvenliğinin korunması, kamu düzeninin sağlanması ve suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli olanlar dışındaki sınırlamalara tabi tutulamaz. Bu madde, silahlı kuvvetler, kolluk kuvvetleri veya devlet idaresi mensuplarınca yukarıda anılan haklarını kullanılmasına meşru sınırlamalar getirilmesine engel değildir.”

2911 sayılı Kanun'un 6. ve 22. maddelerinin Anayasal dayanağı 2001 yılında yürürlükten kaldırılmıştır. 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 34. maddesinde değişiklik yapan 17.10.2001 tarihli ve 24556 numaralı Resmi Gazete'de yayımlanan 4709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun'un 13. maddesinin gerekçesine göre toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı ve sınırları Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine uygun olarak yeniden düzenlenmiş ve Anayasa'nın 34. maddesinde yer alan *“Şehir düzeninin bozulmasını önlemek amacıyla yetkili idari merci, gösteri yürüyüşününün yapılacağı yer ve güzergahı tespit edebilir.”* hükmü yürürlükten kaldırılmıştır. Ayrıca Anayasa'nın 34. maddesi ile toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının kullanılmasında uygulanacak şekil, şart ve usullerin kanunda gösterileceği düzenlenmiş ve toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının özüne ilişkin yasak yerleri belirleme yetkisi kanun koyucuya verilmemiştir.

Toplantı Ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik'in değiştirilen 3. maddesinin dayanağı 2911 sayılı Kanun'un 6. ve 22. maddeleri Anayasa'nın 34. maddesine aykırı olup, 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu Ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddesinin uygulanmasını talep etme zorunluluğu doğmuştur.

c) Toplantı Ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik'in değiştirilen 9. maddesinin birinci fıkrasının (e), (f), (g) ve (j) bentleri:

Toplantı Ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik'in 4. maddesi ile Toplantı Ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik'in düzenleme kurulunun görevleri başlıklı 9. maddesinin birinci fıkrasının (e), (f), (g) ve (j) bentleri değiştirilmiştir.

“Düzenleme kurulunun görev ve sorumlulukları” başlıklı 2911 sayılı Kanun'un 12. maddesine göre;

“Düzenleme kurulu, toplantının sükun ve düzenini, bildirimde yazılı amaç dışına çıkılmamasını sağlamakla yükümlü ve sorumludur. Kurul, bunun için gereken önlemleri alır ve gerektiğinde güvenlik kuvvetlerinin yardımını ister. Toplantının amacı dışına çıktığı veya düzen içinde gerçekleşmesini imkânsız gördüğü takdirde kurul veya toplanamadığı takdirde kurul başkanı dağılma kararı alır ve durumu derhâl yetkili kolluk amirine bildirir.

Düzenleme kurulunun sorumluluğu, topluluk toplantı yerinden tamamen dağılıncaya kadar sürer,”

2911 sayılı Kanun'un 28. maddesinin 3. fıkrası uyarınca ise, 2911 sayılı Kanun'un “11 ve 12 nci maddelerde yazılı görevleri yerine getirmeyen düzenleme kurulu üyeleri, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.” Gerek bu hüküm nedeniyle gerekse temel hak ve özgürlüklerin Yönetmelik'le sınırlanamayacağı gerekçesiyle 2911 sayılı Kanun'un haricinde düzenleme kuruluna yeni görevler verilemez. Bu husus 2911 sayılı Kanun'un “yönetmelik düzenlenmesi” başlıklı 37. maddesinde aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir:

“Düzenleme kurulunun, güvenlik kuvvetlerinin ve görevli askeri birliklerin görev, yetki ve sorumluluklarının uygulanış biçimi ile bu Kanunun 10 ve 18 inci maddelerinde belirtilen hususlar ve Kanunun uygulanmasına ilişkin diğer hususlar Adalet, Milli Savunma ve İçişleri bakanlıklarınca bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren üç ay içinde çıkarılacak ve Resmi Gazetede yayımlanacak bir yönetmelikle düzenlenir.”

2911 sayılı Kanun'un 37. maddesinden de anlaşılacağı üzere düzenleme kurulunun görev, yetki ve sorumluluklarının uygulanış biçimi Yönetmelikle düzenlenebilir. Oysa Toplantı Ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik'in 4. maddesi ile Toplantı Ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik'in 9. maddesinin birinci fıkrasının (e), (f), (g) ve (j) bentleri değiştirilerek 2911 sayılı Kanun'da belirtilmeyen yükümlülükler düzenleme kuruluna görev olarak verilmiştir. Bu nedenle iptali talep edilen düzenleme yasal dayanaktan yoksun olmakla birlikte 2911 sayılı Kanun'un 37. maddesine de aykırıdır.

d) Toplantı Ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik'in değiştirilen 23. maddesinin birinci fıkrasında yer alan “belirli bir toplantıyı bir ayı aşmamak üzere erteleyebilir veya suç işleneceğine dair açık ve yakın tehlike mevcut olması halinde yasaklayabilir.” ibaresi:

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığı

Sayı:

Ankara 07/08/2015

Davalılar tarafından Yönetmelik'in 23. maddesinde yer alan vali veya kaymakam; *"toplantı veya gösteri yürüyüşlerini yasaklamaya veya iki ayı geçmemek üzere ertelemeye yetkilidir"* ibaresi *"belirli bir toplantıyı bir ayı aşmamak üzere erteleyebilir veya suç işleneceğine dair açık ve yakın tehlike mevcut olması halinde yasaklayabilir"* şeklinde değiştirilmiştir. Değişikliğin esasen yasal dayanağı 2911 sayılı Kanun'un 17. ve 19. maddeleridir. Bu davada 2911 sayılı Kanun'un 17. ve 19. maddeleri uygulanacak olup, bu madde aşağıdaki gerekçelerle Anayasa'ya aykırıdır:

2911 sayılı Kanun'un 17. maddesine göre, *"Bölge valisi, vali veya kaymakam, milli güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlığın ve genel ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amacıyla belirli bir toplantıyı bir ayı aşmamak üzere erteleyebilir veya suç işleneceğine dair açık ve yakın tehlike mevcut olması halinde yasaklayabilir."*

2911 sayılı Kanun'un 19. maddesine göre, *"Bölge valisi, milli güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlığın ve genel ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amacıyla bölgeye dahil illerin birinde veya birkaçında ya da bir ilin bir veya birkaç ilçesinde bütün toplantıları bir ayı geçmemek üzere erteleyebilir. Valiler de aynı sebeplere dayalı olarak ve suç işleneceğine dair açık ve yakın tehlike mevcut olması halinde; ile bağlı ilçelerin birinde veya birkaçında bütün toplantıları bir ayı geçmemek üzere yasaklayabilir."*

Yasaklama kararı gerekçeli olarak verilir Kararın özeti yasaklamanın uygulanacağı yerlerde mutad vasıtalarla ilan edilir. Ayrıca, İçişleri Bakanlığına bilgi verilir."

2911 sayılı Kanun'un 17. maddesinin anayasal dayanağı olan Anayasa'nın 34. maddesinin yürürlükten kaldırılan 4. fıkrasında *"Kanunun gösterdiği yetkili merci, kamu düzenini ciddi şekilde bozacak olayların çıkması veya milli güvenlik gereklerinin ihlal edilmesi veya Cumhuriyetin ana niteliklerini yok etme amacını güden fiillerin işlenmesinin kuvvetle muhtemel bulunması halinde belirli bir toplantı ve gösteri yürüyüşünü yasaklayabilir veya iki ayı aşmamak üzere erteleyebilir. Kanunun, aynı sebeplere dayalı olarak bir il'e bağlı ilçelerde bütün toplantı ve gösteri yürüyüşlerinin yasaklanmasını öngördüğü hallerde bu süre üç ayı geçemez."* hükmü vardı. Bu hüküm 2001 yılında 4709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun'un 13. maddesi değiştirilmiş olup, 2911 sayılı Kanun'un 17. maddesi anayasal dayanaktan yoksundur.

2911 sayılı Kanun'un 19. maddesi nedeniyle valiler suç işleneceğine dair açık ve yakın tehlike mevcut olması halinde; ile bağlı ilçelerin birinde veya birkaçında bütün toplantıları bir ayı geçmemek üzere yasaklayabilir. Valilere verilen bu yetki, toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına kategorik engelleme niteliği taşımakta olup, Anayasa'nın 13. maddesi ile atıf yapılan toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının özüne aykırı olduğu gibi demokratik toplum düzeninin gerekliliklerine ve ölçülülük ilkesine de aykırıdır.

Gerek Yönetmeliğin değiştirilen bu maddesi gerekse dayanağı 2911 sayılı Kanun'un 17. ve 19. maddeleri, toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının özüne dokunmaktadır. Bu maddelerde düzenlenen erteleme ve yasaklama yetkisi idarenin keyfi kararlar alabilmesine imkan sağlayan objektiflik uzak düzenlemelerdir. Anayasanın 90. maddesinin son fıkrası gereğince usulüne uygun olarak yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin uluslararası sözleşmeler kanun hükmündedir. Bunlar hakkında Anayasaya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesine başvurulamaz. Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası antlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası antlaşma hükümleri esas alınır. Bu kapsamda Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 11. maddesi, herkesin barışçıl toplanma hakkına sahip olduğu belirtilmiştir. İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 20/1 maddesi ve Birleşmiş Milletler Siyasi ve Medeni Haklar Sözleşmesi'nin 21. maddesi de benzer içeriklidir.

Anayasanın 13. maddesine göre temel hak ve özgürlükler ancak, Anayasanın özüne ve ruhuna uygun olarak, kanun ile sınırlanabilir. Anayasanın temel insan hak ve hürriyetlerinden olan toplantı gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının, kanun ile sınırlanması sırasında da, kamusal gereklilikler ile temel insan hak ve özgürlükleri yönünden "ölçülülük" ve "belirlilik" ilkesi gözetilerek düzenleme yapılması esastır. 2902 sayılı Kanun'un 17. ve 19. maddelerinin anayasal dayanağı bulunmadığı/yürürlükten kaldırıldığı gibi, toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkının temel kriteri olan barışçılık ilkesi de gözetilmediğinden iptali gerekmektedir. Bu nedenle 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu Ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddesinin uygulanmasını talep etme zorunluluğu doğmuştur.

YÜRÜTMENİN DURDURULMASI NEDENLERİ

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin içtihatlarına göre toplanma ve gösteri yapma hakkı, demokratik toplumda korunan temel haklar arasında yer almakta ve 10. madde ile korunan ifade özgürlüğüyle birlikte, demokratik toplumun temelini oluşturmaktadır.

Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının güvence altına alınmadığı bir ülkede demokrasiden bahsetmek mümkün olmadığından, bu hak demokrasinin vazgeçilmez bir koşuludur ve onun ayrılmaz bir parçasıdır. Bu hak sayesinde vatandaşlar, politikacıların ve ülkeyi yönetenlerin davranışlarını eleştirme, ülkede uygulanan politik uygulamalar ve projeler üzerinde etkide bulunma ve demokratik taleplerini dile getirme imkanına sahip olmaktadır. Bu yönüyle toplanma özgürlüğüne ve göstericilerin ifade özgürlüklerine müdahale yapılması demokrasiyi işlevsiz kılmakta, hatta demokratik toplumun varlığını tehlikeye sokmaktadır.

Normlar hiyerarşisi içinde daha üst nitelikte norm olan Anayasa ve yasaya uygunluğu zorunlu bulunan Yönetmeliğin üst normun alttaki normla etkisiz hale getirilemeyeceğine ilişkin hukuk ilkesine (lex Superior) aykırı şekilde düzenlenen, hukukun üstünlüğü, hukuk devleti ve

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığı

Sayı:

Ankara 07/08/2015

anayasal toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına aykırılık teşkil eden iptal konusu hükümler, yürürlükte kaldığı sürece; insan haklarına dayanan hukuk devleti ve toplumun adalet duygusunda telafisi olanaksız zararlar doğacağından bu durumun önlenmesi için yargılama sonuçlanıncaya kadar yürütmenin durdurulmasını talep zorunluluğu doğmuştur.

SONUC VE İSTEM:Yukarıda arz edilen ve 2577 sayılı Kanun'un 20. maddesi gereğince re'sen dikkate alınacak diğer nedenlerle; 5 Ağustos 2015 Tarihli ve 29436 Sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan ***“Toplantı Ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik”***ın

- a) 2. maddesi ile Toplantı Ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik'in 2. maddesine eklenen ***“j) İrtibat kurulu; Mahallin güvenlik amirinin görevlendirdiği bir kolluk görevlisinin başkanlığında, düzenleme kurulu başkanının görevlendirdiği en az iki üyeden oluşan kurulu,”*** düzenlemesinin,
- b) 3. maddesi ile Toplantı Ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik'in değiştirilen 3. maddesinin tamamının itiraz yolu ile Anayasa Mahkemesi'ne başvurulması,
- c) 4. maddesi ile Toplantı Ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik'in değiştirilen 9. maddesinin birinci fıkrasının (e), (f), (g) ve (j) bentlerinin,
- d) 10. maddesi ile Toplantı Ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik'in değiştirilen 23. maddesinin birinci fıkrasında yer alan ***“belirli bir toplantıyı bir ayı aşmamak üzere erteleyebilir veya suç işleneceğine dair açık ve yakın tehlike mevcut olması halinde yasaklayabilir.”*** ibaresinin itiraz yolu ile Anayasa Mahkemesi'ne başvurulması,

İPTALİNE dava sonuna kadar YÜRÜTMENİN DURDURULMASINA, DURUŞMA TALEBİMİZİN KABULÜNE vekalet ücreti ve yargılama masraflarının davalılara yükletilmesine karar verilmesini saygı ile dileriz.

Davacı
Türkiye Barolar Birliği
Vekili
Avukat Ekim ERGÜN

EKLER:

- 1- Vekaletname örneği,
- 2- 5 Ağustos 2015 Tarihli ve 29436 Sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Toplantı Ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

Adres: Oğuzlar Mah. Barış Manço Cad. Av.Özdemir Özek Sokak No:8 06520 Balgat - ANKARA

Tel: 0 (312) 292 59 00 - **Faks :** 0 (312) 286 55 65

İnternet Adresi: www.barobirlik.org.tr **e-mail:** tbb@barobirlik.org.tr

Sayfa 9 / 9